

R/DSiP)89

23 czerwca 1989 r.

Warszawa, dn. 19. r.

KIEROWNICTWO SZTABU GŁÓWNEGO WP

Nr

Egz.Nr 9.

PILNA NOTATKA**JAWNE**o naradzie Doradczego Komitetu Politycznego
państw-stron Układu Warszawskiego

W dniach 7 i 8 lipca br. odbędzie się w Bukareszcie kolejna narada Doradczego Komitetu Politycznego państw-stron UW z następującym porządkiem dziennym:

1. W sprawie sytuacji w Europie i świecie; drogi i środki umacniania pozycji socjalizmu. W sprawie podstawowych celów i zasad polityki zagranicznej państw sojusznicznych na rzecz rozwoju współpracy, rozbrojenia i pokoju.

2. W sprawie umocnienia bezpieczeństwa europejskiego i ogólnego oraz dalszych działań na rzecz likwidacji broni jądrowej i chemicznej, rezygnacji z modernizacji broni jądrowej, zasadniczej redukcji sił zbrojnych i zbrojeń, w tym również morskich, a także wydatków wojskowych.

Otrzymują:

Egz.Nr 1 Tow.Jaruzelski
" " 2 Tow.Rakowski
" " 3 Tow.Czyrek
" " 4 Tow.Kiszczyk
" " 5 Tow.Siwicki
" " 6 Tow.Czarzasty
" " 7 Tow.Kołodziejczak
" " 8 Tow.Kucza
" " 9 Tow.Użycki
" " 10 Tow.Szaciło
" " 11 Tow.Górnicki

Egz.Nr 12 Tow.Olechowski
" " 13 Tow.Jaroszek
" " 14 Tow.Kulski
" " 15 Tow.Majewski
" " 16 Tow.Miernik
" " 17 Tow.Chałaczkiwicz
" " 18 Tow.Duchowski
" " 19 Tow.Federowicz
" " 20 Tow.Fekecz
" " 21 Tow.Grzelak
" " 22 Tow.Korczewski
" " 23 Tow.Mickiewicz
" " 24 Tow.Nowak
" " 25 Tow.Padlewski
" " 26 Tow.Rapacki
" " 27 Tow.Sabik
" " 28 Tow.Staniszewski
" " 29 Tow.Stawiarski
" " 30 Tow.Szlęk
" " 31 Tow.Szumski
" " 32 Tow.Świtkowski
" " 33 Tow.Turbański
" " 34 Tow.Winiecki
" " 35 Tow.Baturo
" " 36 Tow.Makosa

Wykonano w 36 egz. na 6 str.

3. Sprawozdanie Naczelnego Dowódcy Zjednoczonych Sił Zbrojnych państw-stron Układu Warszawskiego.

W związku z tym Rumuni, jako gospodarze narady, przekazali w MSZ 19 bm. projekty dokumentów końcowych oraz propozycje harmonogramu przygotowań i przebiegu narady.

I. Projekty dokumentów końcowych narady:

a) Komunikat

W projekcie Komunikatu obszernie charakteryzuje się rolę i znaczenie socjalizmu, podkreśla się zwłaszcza jego osiągnięcia i wzrastający wpływ w świecie, a także decydujący wkład w utrzymanie pokoju w Europie. Akcentuje się również wiodącą rolę bratnich partii komunistycznych i robotniczych w rozwoju budownictwa socjalistycznego, "niezależnie od różnorodności form, sposobów i warunków realizacji tego procesu".

Oceniając aktualną sytuację międzynarodową, w projekcie zwraca się uwagę, że pomimo pewnych pozytywnych elementów, generalnie pozostaje ona złożoną i pełną sprzeczności. Podkreśla się zwłaszcza niewielki efektywnie postęp procesu rozbrojeniowego, kontynuację polityki siły, dyktatu i ingerencji w sprawy wewnętrzne, zwłaszcza przez państwa NATO. W tym kontekście, akcentuje się potrzebę podjęcia radykalnych kroków dla osiągnięcia zwrotu w procesie rozbrojenia, likwidacji wszelkiego rodzaju broni masowej zagłady, redukcji sił zbrojnych i budżetów wojskowych. Zwraca się uwagę na odpowiednie inicjatywy i propozycje państw sojuszników w tych sprawach. W projekcie konstatuje się potrzebę zapewnienia efektywności rokowań wiedeńskich, podjęcia nowych środków dla pogłębienia procesu ogólnoeuropejskiego, w oparciu o zasady równości, suwerenności, nieingerencji w sprawy wewnętrzne i narodowej niezależności. Podkreśla się, w znanym rumuńskim ujęciu, potrzebę podjęcia działań na rzecz rozwiązania problemów socjalnych i zabezpieczenia podstawowych praw człowieka.

Znaczną część dokumentu poświęca się sprawie ścisłego współdziałania państw sojuszników z krajami rozwijającymi się dla ukształtowania nowych, sprawiedliwych i równoprawnych stosunków ekonomicznych. Podkreśla się również znaczenie Ruchu Niezaangażowanych i najbliższego jego szczytu.

Projekt Komunikatu zawiera także pewne propozycje w sprawie doskonalenia mechanizmu współpracy w ramach UW, idące przede wszystkim w kierunku rozszerzenia sfery działalności sojuszu oraz umocnienia jego politycznego charakteru, m.in. poprzez koncentrowanie się na problemach budownictwa socjalistycznego, wielostronnej współpracy politycznej i gospodarczej państw sojuszniczych.

b) Dokument, który w zależności od decyzji państw-stron UW, ma przybrać nazwę Deklaracji lub Apelu "O stabilną i bezpieczną Europę, bez broni jądrowej i chemicznej, o redukcję sił zbrojnych, zbrojeń i wydatków wojskowych"

zawiera, obok treści rozbrojeniowych, szereg powtórzeń z projektu Komunikatu dot. m.in. sytuacji międzynarodowej, osiągnięć i roli państw socjalistycznych.

Omawiając priorytety państw UW w dziedzinie rozbrojenia koncentruje się przede wszystkim na kwestii broni jądrowej. Wskazuje na niebezpieczeństwa związane z planami NATO modernizacji rakiet jądrowych krótkiego zasięgu. Potwierdza aktualność propozycji UW rozpoczęcia rokowań na temat taktycznej broni jądrowej. Wzywa NATO do wyrzeczenia się doktryny odstraszenia.

Projekt powtarza elementy niektórych propozycji państw UW dot. m.in. stref wolnych od broni jądrowej i chemicznej, pomijając jednak plan Jaruzelskiego.

Pozytywnie ocenia rozpoczęcie wiedeńskich rokowań w sprawie konwencjonalnych sił zbrojnych, przypomina propozycje UW oraz odnotowuje jako konstruktywne propozycje NATO, eksponuje postulat zmniejszenia wydatków wojskowych.

Projekt podnosi sprawę środków zapobiegania nagłej napaści oraz budowy zaufania i bezpieczeństwa - także w regionalnym zróżnicowaniu. Ponawia propozycje UW dot. zainicjowania konsultacji między UW i NATO w sprawie doktryn militarnych. Wskazuje na wagę jednostronnych kroków rozbrojeniowych podejmowanych przez UW i apeluje do NATO o analogiczne przedsięwzięcia.

Końcowa część projektu poświęcona jest szeroko rozumianym zagadnieniom bezpieczeństwa i współpracy w Europie, w tym ich aspektowi ekonomicznemu i prawom człowieka (wyłącznie w zakresie praw społeczno-ekonomicznych i bez nawiązania do Spotkania Wiedeńskiego KBWE). Wymienia - selektywnie - zasady rządzące stosunkami między państwami europejskimi, zawarte w Akcie Kończącym KBWE.

II. Ocena rumuńskich projektów dokumentów końcowych

Przedstawione nam projekty dokumentów końcowych stanowią zarówno pod względem ich treści merytorycznych, jak i redakcji jedynie b. wąską podstawę dla wspólnych prac redakcyjnych, wymagają one zasadniczego przepracowania w trakcie wielostronnego spotkania ekspertów. Główne niedostatki projektów można sprowadzić do

1. Wzięcia w nich za podstawę znanych, krytycznych rumuńskich ocen aktualnej sytuacji międzynarodowej, praktycznie nie odzwierciedlających nowych tendencji w stosunkach Wschód-Zachód, ignorujących pozytywną ewolucję stanowiska Zachodu wobec ważnych problemów międzynarodowych;

2. Zbyt dużego rozbudowania fragmentów dot. problemów budownictwa socjalistycznego w państwach sojuszniczych, przy jednoczesnym pominięciu specyfiki i charakteru zachodzących w niektórych z nich aktualnie przemian społeczno-politycznych, stopnia ich zróżnicowania i zaawansowania;

3. Selektywnego i jednostronnego traktowania zasad procesu KBWE i norm prawa międzynarodowego, co stoi w sprzeczności z Dokumentem Końcowym Spotkania Wiedeńskiego;

4. Sztucznego i nieproporcjonalnie obszernego eksponowania problematyki krajów rozwijających się, zwłaszcza w odniesieniu do niedorozwoju ekonomicznego, kwestii zadłużenia i dysproporcji rozwoju społecznego;

5. Ujęcia kwestii doskonalenia mechanizmu współpracy w ramach sojuszu wyłącznie z punktu widzenia interesów i propozycji rumuńskich, przy całkowitym pominięciu inicjatyw zgłoszonych przez inne państwa sojusznicze.

Ponadto należy stwierdzić, że oba projekty dokumentów zawierają wiele powtórzeń, są zbyt ogólne i w niewielkim stopniu odnoszące się do najbardziej aktualnych i ważnych z naszego punktu widzenia tendencji międzynarodowych. Może to więc budzić obawy o zapewnienie ich właściwego rezonansu międzynarodowego.

Z naszego punktu widzenia, na uwagę zasługują dwa pozytywne elementy projektów dokumentów:

- 5 -

1. Uwzględnienie sformułowań dot. konieczności ścisłego przestrzegania europejskich realiów terytorialno-politycznych po II wojnie światowej,
2. Ujęcie, zgodnie z naszymi wcześniejszymi sugestiami, propozycji objęcia rokowaniami rozbrojeniowymi również sił morskich.

III. Harmonogram przygotowań do narady i obrad

7 lipca 1989 r.:

- godz. 9.00 - rozpoczęcie obrad, wystąpienie otwierające obrady - Tow.N.Ceausescu.
- godz. 9.00-13.00 - I posiedzenie plenarne z półgodziną przerwą
- Przewodniczy Tow.M.Gorbaczow,
- godz.15.30-19.00 - II posiedzenie plenarne z półgodziną przerwą
- Przewodniczy Tow.M.Jakesz,
- godz.20.00 - przyjęcie wydane przez Tow.N.Ceausescu.
Toasty wygłaszają, jako gospodarze obecnej i przyszłej narady DKP - Tow.N.Ceausescu i Tow.M.Gorbaczow.

8 lipca 1989 r.:

- godz. 9.00 - III posiedzenie plenarne, przyjęcie dokumentów końcowych. Przewodniczy Tow.T.Żiwkow.
- godz.10.00 - spotkanie w wąskim gronie przywódców państw sojuszniczych.
Po zakończeniu spotkania odlot delegacji.

Ponadto przewiduje się:

- wspólne posiedzenie Komitetu Ministrów Spraw Zagranicznych i Komitetu Ministrów Obrony w dniu 6 lipca br. o godz. 20.00;
- spotkanie w wąskim gronie ministrów Spraw Zagranicznych w dniu 6 lipca o godz. 21.00 dla rozpatrzenia stanu prac nad projektami dokumentów końcowych narady. Drugie spotkanie ministrów SZ w wąskim gronie odbędzie się w dniu 8 lipca br. o godz. 10.00, z dowolną tematyką wystąpień poszczególnych ministrów.

Wielostronne prace redakcyjne na szczeblu ekspertów nad projektami dokumentów końcowych narady DKP rozpoczną się w dniu 26 czerwca br., a na szczeblu wiceministrów Spraw Zagranicznych w dniu 4 lipca br.

IV. Wnioski:

1. W trakcie prac redakcyjnych nad projektami dokumentów końcowych narady DKP, naależy dążyć do nadania im bardziej rzeczowego, konstruktywnego i zrównoważonego charakteru, zachęcającego Zachód do rozwoju dialogu i współdziałania z państwami socjalistycznymi w rozwiązywaniu najważniejszych problemów międzynarodowych, odnotowującego również przejawy realizmu i poszukiwania odpowiedzialności ze strony państw zachodnich.

2. W przypadku odwoływania się w dokumentach do regionalnych inicjatyw państw sojuszniczych, naależy dążyć do włączenia naszego planu zmniejszania zbrojeń i zwiększania zaufania w Europie Środkowej, w formule wcześniej używanej w dokumentach UW.

3. Z uwagi na skrajnie jednostronną i niepełną prezentację w rumuńskich projektach problematyki praw człowieka, naależy zabiegać o jej przedstawienie w zgodności ze standardami KBWE.

Uwagi powyższe odnoszą się również do konieczności właściwej prezentacji zasad Aktu Końcowego KBWE i norm prawa międzynarodowego oraz potrzeby przeciwstawienia się selektywnemu ich potraktowaniu.

4. Mając na uwadze fakt, że sposób ujęcia w projekcie Komunikatu z narady kwestii doskonalenia mechanizmu współdziałania w ramach UW sprowadza się do przedstawienia wyłącznie rumuńskiego punktu widzenia, naależy dążyć do wyeliminowania tej problematyki z tego dokumentu argumentując brakiem realnego postępu w pracach powołanej na naradzie DKP w Warszawie grupy ekspertów oraz uzgodnioną już propozycją przedłużenia jej mandatu.

Uprzejmie proszę o akceptację tych wniosków, które posłużą jako dyrektywa dla naszej delegacji.

/-/ T.Olechowski